תשבו תשבו לגזרה שוה • לא לגמרי יליף ממלואים דהתם לי אפשר ליתן בעזרה כמו בתאר שהיה במקום עזרה דגמירי (סוטה ד׳ מא:) אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד ואילו כאן אסור ליתן חוץ לסוכה: **שלוחי** בית דין מייתי לה • מע״ש ולמחרת אינה מצוה לכל אדם אלא הכהנים מקיפין בה את המזבח כדפי׳ בקונטרס דישראל אין יכולין להקיף כדתנן פ״ק דכלים (מ״ח) דאין ישראל נכנס בין האולם ולמזבח ולכך הולך בקונטרס לעשה זה שהכהנים מקיפין ואין ישראל שכן מוכח הגמרא דקאמר לעיל לכל מסור ועוד הכאת שלוחי ב״ד מה יש לו להועיל ועוד דא״כ ליתקן נמי בעולב שיביאוהו שלוחי ב״ד ולידחו אלא ודאי הדבר תלוי בזה שהכהנים זריזין הן ולא אתו לידי חילול שבת אבל לולב לכל מסור כיון דלא דמי ביישראל בכהנים נמי לא דמי ומיהו קשה דפריך האידנא נמי לידחי והאידנא ערבה לכל מסורה ובקונטרס דחק לפרש לידחי ויעלה ויחבושה שלוחי ב״ד: **לא** ליקלע • שהיו מעברין אולי לו אחד מן החדשים כשהיו רואים שאירע בשבת שביעי של ערבה והכי אמר בירושלמי ר׳ סימון מפקד לאלין דמחשבין הכון דעתכון דלא אתי מקנעתא בשבתא ודלא אתא ערבתא בשבתא ולי דחיקתון עבדון מקנעתא ולא תעבדון ערבתא משמע דחייש טפי יום ערבה מהקיעה שופר ולולב וגם עכשיו אנו מחשבין דלא מיקלע יום ערבה בשבת ותשופר ולולב לא חיישינן אע״פ שיום ראשון דאורייתא ותימה דאיום ערבה שהוא זכר למקדש בעלמא חיישינן ואהכי דאורייתא לא חיישינן וי״ל דאין הכי נמי דהכי דכתיב בהדיא לא אתי לפקפוקי בהו בשאר שנים אבל ערבה דרבנן אתי לפקפוקי בה ועוד דמספק עבדינן תרי יומי וכי מיקלע יום ראשון בשבת אין שופר בטל לגמרי דתוקעין בשני אע״ג דכי בלו עדיים קודם המנחה לא עבדי בה״י אלא אחד יומא מ״מ בתולה נאכן עבדינן תרי יומי אבל שביעי של ערבה דליתא אלא אחד יומא דלא אפשר למיעבד השמיני על הספק לפי שהוא י״ט אם היה בטל לגמרי משתכח תורת ערבה:

והביאו מרביות של ערבה מע״ש • כאן לא היו מתגין כל מי שיגיע בערבה של תביר הרי הוא במתגה כדתנן גבי לולב ל״ד בפירקין דלעיל (דף לד:) ערבה הלכה למשה מסיני לא גמרי משלכם ולאחא שאול שמי דדרש מדכתיב ערבי אחת ללולב ואתה למקדש אלמא בעי משלכם גבי מקדש כמו לולב מ״מ גבי לולב שכל אחד מביא לולבו להר הבית והחזיקם מקבלין מידם היו לריכין להטות אבל ערבה שלוחי ב״ד מייתו לה ואין אחד מהן זוכה בה עד למחרת בשבת ועוד דהכהנים מקיפין את המזבח ולא היו כל כך מרוחים ועוד דזריזין הן: אמרי

והכיאוהו כהנים וזקפוה כו׳ • אבל ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח ומקיפין בה הכהנים את המזבח ברגליהם ואחר כך זוקפין אותה: כיון דאתי כיון דבנטילה הוה יש לו לעשות זכר למקדש ולידחי שביעי דילה שבת: כיון דאתי מטוש לדלא קיים לן בקביעת דירחא*): לדידהו

"תשבו-תשבו" לגזרה שוה: נאמר כאן "תשבו" ונאמר במלואים "תשבו" מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות: ערבה שבעה כיצד: ערבה בשביעי מ״ט דחיא שבת? א״ר יוחנן "כדי לפרסמה שהיא מן התורה אי הכי לולב נמי לידחי בדי לפרסמו שהוא מן התורה? לולב-גזרה משום דרבה, אי הכי ערבה נמי נגזור ערבה שלוחי בית דין מייתי לה לולב לכל מסור, אי הכי כל יומא נמי לידחי? אתי דפקפוקי בלולב, ולידחי ביום טוב ראשון? לא מוכחא מלתא אמרי לולב הוא דקא דחי, ולידחי בחד מהנך כיון דקא מפקת לה מראשון אוקמה אשביעי, אי הכי האידנא נמי לידחי? אנן לא ידעינן בקיבועא דירחא, אינהו דידעי בקיבועא דירחא לידחי כי אתא בר הדיא אמר לא איקלע, כי אתא רבין וכל נחותי אמרי איקלע, ולא דחי, ואלא קשיא אמר רב יוסף מאי לימא לן דערבה בנטילה דלמא אתי ביה אביי לולב וערבה ששה ושבעה מאי לאו כלולב מה לולב בנטילה אף ערבה בנטילה? מידי איריא הא כדאיתיה והא כדאיתיה אתי ביה אביי *בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואותו היום שבע פעמים מאי לאו בערבה? לא, בלולב, והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בערבה? א״ל הוא אמר לך בערבה, ואנא אמינא בלולב אתמר ר׳ אלעזר אומר בלולב רב שמואל [בר נתן] אמר ר׳ חנינא בערבה וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בערבה, א״ל רבא לרב יצחק בריה דרבה בר בר חנה *בר אוריא תא ואימא לך מלתא מעליתא דהוה אמר אבוך הא דתנן *כל היום מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים הכי אמר אבוך משמיה דר׳ אלעזר בלולב אתי ביה *לולב דוחה את השבת וערבה בסופו פעם אחת חל שביעי של ערבה להיות בשבת והביאו מרביות של ערבה מערב שבת והניחום בעזרה והכירו בהן בייתוסין ונטלום וכבשום תחת אבנים, למחר הכירו בהן עמי הארץ ושמטום מתחת האבנים והביאום הכהנים וקפום בצידי המזבח לפי שאין בייתוסין מודים שהכהנים ערבה דוחה את השבת אלמא בנטילה היא, תיובתא, ואלא נדחי ביון דאנן לא, דחינן אינהו נמי לא דחו, והא יום טוב הראשון דלדידן לא דחי ולדידהו דחי? אמרי

מרכיות • גמיעות: והכירו בהן בייתוסין • הרגישו תלמידי בייתוס והן לחוקים ואינם מודים בערבה, שאינה מפורשת מן התורה: וכבשום • ממנום כמו בהדי כבשי דרחמנא למה לך במסכת ברכות (דף י״) וי״מ כמו יכבוש עטיפיו (מיכה ז) יכפה כסיה כל חטאתם סלה (תהלים פה): תחת האבנים • ויודעים הם בחכמים שלא יטלטלו ממחר האבנים: עמי הארץ • שלא היו בקיאים באיסור טלטול ומחזה דלדידן לא דחי ולדידהו דחי • כיון דאתי לדידהו כו׳ הד״ל ס״ל, כשתי תורות הס״ד ומס״ד דלדידן כו׳ ושייך לכאן.

"תשבו" יומס • ולילה "ולולב מטוהו שבעה אחת שלא נאמר בו אלא לקיחה: מאי טעמא דוחה • ולא גזור בה כי היכי דגזור בלולב דהא הכא נמי ליתא מן התורה בנטולין כשאר ימי החג לגבי לולב ואמאי לא גזור בה במקדש: לפרסמה שהיא מן התורה • לפי שאינה מפורסם מן התורה אור התורה בהדיא שבכן לה רווחא למידחי שבת חד יומא כדי לפרסמה שמן התורה היא: עולב נמי נידחו • בשאר ימים במקדש כדי לפרסמו שהוא מן התורה כל שבעה דהא אין מפרסם בהדיא דאיכא למיטעי ולמימר דהאי ומחתסם לפטיה שבעת ימים אמתה עולב קאמר: שלוחי בית דין מייתי לה • מע״ש ולמחרת אינה מצוה לכל אדם אלא הכהנים המקיפין בה את המזבח • אי הכי • דאיכא למיגזר בה מידי והוא כל שבעה במקדש מן התורה: כל יומא נמי • דאיקלע בשבת נידחו מאי שבת חד יומא וקו לא: אתי לפקפוקי בלולב • לולבאי בלולב מטוהו דלא דחי בלולב אלא בחד יומא והא דחי כל יומא אתי למימר עולב אלו מצוה חשובה היא: ולידחי • ערבה בי״ט ראשון כלולב: אלו מוכחא מילתא • דמשום ערבה הוא דמיפרסם שהיא מה״ת דאמרי משום דבתנה לדחות אלא עולב נדחית אף אלא ערבה ועיקר משום עולב הוא: בחד מהכך • בחד משבת הימים: אוקמה אשביעי • יום מסויים אי רחמנן אי אחרנן: לא מיקלע • לא חל ערבה ועיקר משום עולב הוא: בכל יום מקיפין את המזבח • הלידנא נמי • לאחר מורכן דעבדינן ערבה חד יומא כדאמרינן לקמן (ד׳ מד.) מנהג בגילים היא בנבולין כיון דליכא למיחש מידי, לידחי בשביעי ויעלה ויחבשוה שלוחי בית דין לפרסמה שהיא במקדש מן התורה הכי לא גזרו עליה בשביעי ולאחר מורכן מי גזר עליה: לא ידעינן בקביעת דירחא • ושמא אין שביעי שלנו שביעי: לא מיקלע • הס מעבריה אם אולי לא אחד מן החדשים כשרואין שיחרע שביעי בשבת: וכל נחותי • כל הסיעה שירדו מא״י לבבל ושעלו מבבל לא״י וחזרו: מאן ליימא לן • דערבה במקדש בנטילה לידחי הכתא ערבה אינה מפורסמת מדרבנן זכר למקדש לידחי שבת: דלמא בזקיפה • לא היו טוטלין אותה ביד אלא זוקפין אותן בידי המזבח לחוד כדתנן במתני׳ והשתא ליכא מזבח היכא זקפה: ואותו היום • בשביעי, מדקתני "פעם אחת, ושבע פעמים" ס״מ הקפה ברגל סביב המזבח הוא ובמה מקיפין לאחר שזקפו הערבה סביב המזבח: בתחילתו • בי״ט ראשון: וערבה בסופו • בשביעי: דלמא בזקיפה • דמשום דלא מיחדי בייתוס והן לחוקים ואינם מודים בערבה, שאינה מפורסמת מן התורה: ומנום כמו בהדי כבשי דרחמנא למה לך במסכת ברכות (דף י״) וי״מ כמו יכבוש עטיפיו (מיכה ז) יכפה כסיה כל חטאתם סלה (תהלים פה): תחת האבנים • ויודעים הם בחכמים שלא יטלטלו ממחר האבנים: עמי הארץ • שלא היו בקיאים באיסור טלטול ומחזה דלדידן לא דחי ולדידהו דחי • כיון דאתי לדידהו כו׳ הד״ל ס״ל, כשתי תורות הס״ד ומס״ד דלדידן כו׳ ושייך לכאן.

ח א מיי׳ פ״ז מהלכות לולב הלכה כא:
ט ב טוש״ע א״ח סי׳ תכח סעיף ג:
י ג מיי׳ שם הלכה כב:
יא ד מיי׳ שם פ״ל כב:

נוסחא שביעי של ערבה בשבת
1. בגמרא המקבלים
2. בגמרא בגמ׳

מהרש״א
ואליבא דר׳ אליעזר ביום למעוטי לילה אליבא דרבנן אבל לולב לא איצטריך קרא למישרי מלשל. ראשון ואפילו בגבולין הראשון ששינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. מוכח שנוהגת בלילות כבימים מנא לן בסוכה כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים ובמלואים כתיב ותחת אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים מה להלן במלואים לילות כבימים. אף בסוכה חייבין לישב בה לילות כימים:

מהרש״א
סימן על תשובות לשאלה ראיתא לעיל

מהרש״א
סימן על קיבוץ מצות שמעתא דלקמן בלי בנקיפה

תת נוסח
מצות ערבה בנטילה - אוי - בנקיפה

מסורת הש״ס
[לקמן מה.]
[לקמן מה.]
[לקמן מה.]
[ברכות יב.]
[לקמן מה.]
[לקמן מה.]
[תוספ׳ פ״ג]